

..... [p1]

+

Achtbare Vriend.

Ter gelentheid van het plichtig concert¹ dat zondag avond² plaetse gehad heeft en ten anderen dat ik van daege in stad gae, neem ik de omstandigheden waer om u een letterken te schryven. Vooraf moet ik u vele vele geluk wenschen met uwe nieuwe benoeming als eervoorzitter van het Engelsch Seminarie.

Der heên vele t hooren geweest in t concert schoone muziekstukken op flute grosques³ enz. voor die dat kent, maer onder andere en dat was toch t besonderste 4 stukken verzen[:] 2. vlaemsche van Mon Vanhee 1e Aen onze yfteplanten⁴ 2e Wroeging van Hendrik, VIII het eerste staet gedrukt in een klein boekske, maer het tweede is verre het schoonste. A propos van dat gedrukt stukske, ik peize dat gy het reeds gezien hebt: de verzen zyn van

.....

1 Volgens het *Verslagboek van de Société littéraire* in het schoolarchief van het kleinseminarie van Roeselare: Année scolaire 1860-61: Séance Musicale et littéraire du 17 Mars 1861

Le 17 Mars un concert devait être donné dans la grande salle du college. La société littéraire en profita pour donner lecture de quelques compositions en vers, dans le but de varier ainsi d'une manière agréable la monotonie qu'aurait offerte la séance si la musique seule aurait dû la remplir. C'est ainsi que devant un auditoire choisi quelques membres de la société donnaient lecture de leurs compositions dans l'ordre suivant:

1° Mr Edm. Vanhee: Aen onze ifteplanten, pièce en vers flamands.

2° Mr Van Cauwenberghe: Ode français à un condisciple revenu de l'armée d'Italie

3° Mr le secrétaire lit la composition de Mr Edm. Vanhee: Wroegingen van Hendrik den VIII, pièce en vers flamands.

4° Mr Duclos: Ode à Pie IX.

Toutes les pièces ont été chaleureusement applaudies.

Le secrétaire Fr. Desmet Le president R. Willaert

2 Dit is zondag 17/03/1861 (zie: *Verslagboek van de Société littéraire* in het schoolarchief van het kleinseminarie Roeselare: Séance Musicale et littéraire du 17 Mars 1861.)

3 dwarsfluit

4 Begin 1861 was door de leerlingen van de retorica aan de afsluitingsmuur van de speelplaats van het internaat klimop aangeplant. De gedenksteen met jaarschrift is bewaard gebleven: hanC heDeraM eLoqUentiae sChoLares pLantaVere = deze klimop hebben de leerlingen van de welsprekendheid (rhetorica) geplant.

Vanhee - al het ander is van M. Amandus. Wat dinkt u van Rousselaer?!! Dat is toch zeker wel de moeite weerd van zulke dingen uit te vinden[:] ge moet daervooren latinsche filologie leeren (?) want iedereen en kan dat niet[:] odi profanum vugus⁵ et arceo⁶ Zwygt jongens als er groote menschen zulke dingen uitvinden.

..... [p2].....

wat meer is[,] M. Vanhove heeft gezeid aen Mon Vanhee[:] als er daer iemand en twadde op te schryven weet in de gezette[,] dat hy het hem gaet aentrekken. ergo. amandus is buiten scheute. De 2 fransche stukken⁷ waren van Karel Vancauwenberghe en A. Duclos.

Nu heeft er vele te hooren geweest[,] t was nog vele meer te zien en om kort te zyn zal ik zonder opmerkingen ronduit zeggen. In de middel voor den theatre zat ?????? Styn Debois[,] aen zyn slinker hand Vanhove en aen zyn regter hand M. Decorte[,] aen het regter hand van M. Decorte Ed Rodenback[,] ergo[:] dat Styn tusschen Vanhove en Decorte zat en M. Decorte tusschen Styn en Rodenback! Wat zeg je daervan? Als dat geen contrasten zyn t dink my dat er geene meer bestaen[,] Maer gy hadt moeten Styn zien als hy inkwam en uitging[:] hy boog tot tegen de grond! Binst het concert hy klakte voor al dat er was[,] uitgenomen als men die stukskens las: Ode a Pie IX etc. Ode à un condisciple revenu de l'Italie⁸ dat was Russens voor Styn. Nu[,] t concert is zeer wel afgelopen[,] t is dood en begraven en R.I.P.

Ik kome daer te zeggen dat gy latinsche filogogie⁹ moet wys zyn op te leeren Rousselaer schryven[,] ge zou wel peizen dat lachedinges is maer om te bewyzen da 'k gelyk, een kleen staelke¹⁰ B.V. Corpus √ carnis opus!! he! illustris -in-luce-positus. - vox. est sonus animalium ore aut alia colligione corporum expressus. √ bow vel abohj (√ bow) piscis maris - portus est locus secessu litoris vel natura vel manu conclusus, aditu in mare patenti

.....

5 Schrijffout voor vulgus

6 Vertaling: Horatius, *Oden III*, 1,1: "Ik haat de ongevormde menigte en houd ze op een afstand."

7 Karel Van Cauwenberghe schreef: *Ode français à un condisciple revenu de l'armée d'Italie* en Adolf Duclos: *Ode à Pie IX*.

8 De ode van Van Cauwenberghe gaat over Pieter Laigneil.

9 Foute schrijfwijze voor filologie

10 Van Coillie laat zijn ongenoegen over Dambres 'filologie' blijken, o.m. door opvallend slordig over te schrijven. Zo slaat hij op p. 3 zelfs een tekstregel over: " ... *in cubitum sinistrum*, (infera in longum porrecta ac iacente, capite leviter) *erecto, dorso* ...". Schrijffouten zijn: (p. 2) *colligione* voor *collisione*, (p. 3) *liberi* voor *liberae*, *pulvilis* voor *pulvillis*, *modo* voor *modice*, *quot* voor *quod*, *discebatur* voor *dicebatur*. De drie voorbeelden van Dambres 'wortelkundig' taalonderricht zijn: (1) enkele gevallen van speculatieve etymologie, zoals ze in oudere woordenboeken te vinden zijn, nl. *corpus*: "lichaam = werk van het vlees" en *illustris*: "verlicht = in het licht

..... [p3]

ubi naves consistunt a ventorum injuria liberi. est vel a portando[,] quia res per eum importantur et exportantur[,] vel a poroj[,] id est transitus[,] vel a porqmoj - portus, portus differt à statione daer bezet waste zeê!!! Maer me gaen er van uitscheên want k en zou niet geerne mynen latinschen schryfboek geheel te gansch uitschryven. t ware jammer van t papier en den inte. doch en t wadde op te stoppen, in t korte maer t is toch wel t lachen weerd. t was kwestie van convivium en ziet hier wat hy ons te schryven gaf[.] In coenaculo mensa collocabatur rotunda, humilis, circa mensam tres ut plurimum lecti errant¹¹ [] ex quo triclinii nomen[.] Jam vero modus accumbendi hic erat: accumbebant reclinata sup[e]ra parte corporis in cubitum, sinistrum[,] erecto, dorso a pulvilis modo suffulto. quot si plures uno lecto discumbebant[,] primus decumbebat ad caput lecti ejusque pedes porrigebantur post tergum secundi - et sic deinceps. Jam q[ui] primus et ad caput lecti

.....

geplaatst”, (2) twee woordomschrijvingen uit het *Totius Latinitatis Lexicon* van Egidio Forcellini (1688-1768), nl. vox: “stem: is het geluid dat door de mond van levende wezens of door een ander tegen elkaar stoten van lichamen geuit wordt” en *portus*: “een haven is een plaats die omsloten is door een natuurlijke of kunstmatige bocht van de kust met een toegang die uitgaat op de zee, waar schepen beveiligd tegen het geweld van de winden voor anker kunnen gaan; of komt van het werkwoord ‘vervoeren’ (*portare*), daar goederen, dank zij de haven, in- en uitgevoerd worden; of komt van (het Griekse) ‘poros’, d.w.z. overvaart, of van (het Griekse) ‘porthmos’ - haven: een haven verschilt van een vaste aanligplaats” - wat tussen die twee omschrijvingen staat is erg onduidelijk: wil Dambre het Griekse werkwoord ‘boao’ (luid roepen) taalkundig in verband brengen met ‘vox’? ... maar wat komen ‘aboès’ (in de woordenboeken niet terug te vinden! = niet roepend?) en ‘piscis maris’ (zeevis) hierbij doen (stom als een vis?)? - en (3) de inrichting van een antiek gastmaal (*convivium*), zoals het voorkomt in Justus Lipsius’ *Liber tertius: Sermo convivialis, in quo conviviorum veterum ritus proponuntur; in eam rem varii scriptores emendantur, explicantur* [Derde boek. Uiteenzetting over het gastmaal, waarin de gebruiken omtrent gastmalen bij de ouden voorgesteld worden; met het oog daarop worden verschillende auteurs verbeterd en verklaard] van zijn *Iusti Lipsii antiquarum lectionum commentarius, tributus in libros quinque; in quibus varia scriptorum loca, Plauti praecipue, illustrantur aut emendantur* [Justus Lipsius’ aantekeningen bij oude lezingen, verdeeld over vijf boeken, waarin verschillende plaatsen bij auteurs, in het bijzonder bij Plautus, toegelicht of verbeterd worden] (Antwerpen, Plantijn, 1575), (pp. 91, 93-95). Die beschrijving is door anderen overgenomen in encyclopedische werken over de oudheid en in commentaren bij tekstuitgaven, vooral van Plautus, waarvoor ze door Lipsius allereerst bedoeld was. Een vertaling van de ‘correcte’ tekst: “In de eetzaal werd een lage ronde tafel geplaatst; rond die tafel bevonden zich ten hoogste drie aanligbedden: vandaar de naam ‘triclinium’. En dan was de manier van aanliggen de volgende: ze lagen aan met het bovenlichaam geleund op de linkerelleboog, terwijl het onderlichaam lang uitgestrekt neerlag, het hoofd lichtjes opgeheven was en de rug wat gestut werd door een kussen. Als er meerderen op één bed plaatsnamen, ging de eerste aan het hoofd van het bed liggen en strekten zijn voeten zich uit achter de rug van de tweede; en zo verder. Wie dan als eerste en aan het hoofd van de tafel ging liggen, werd de hoogste genoemd, wie aan het voeteneinde terecht kwam, de laagste, wie tussen beide anderen lag, de middelste. Als dan drie disgenoten op één bed lagen, was de middelste de waardigste, de hoogste degene die hem in eer het dichtst benaderde. Als er vier waren (wat veeleer zelden gebeurde) ...”

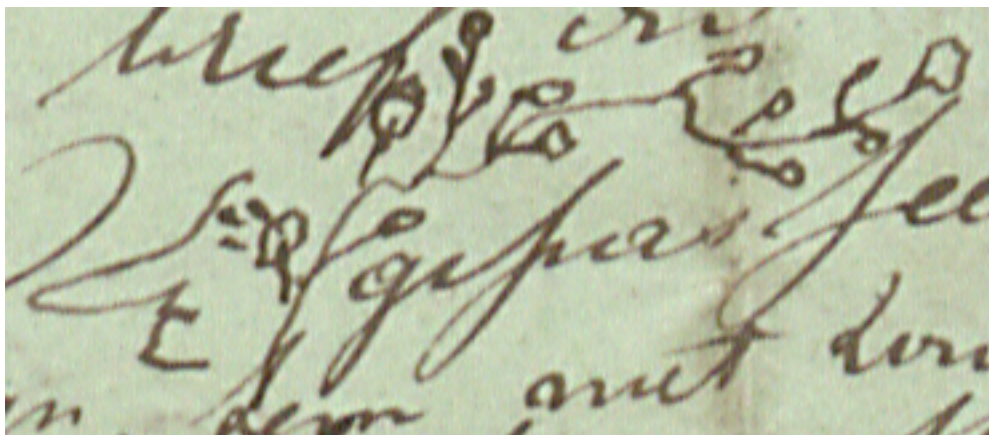
11 Foute schrijfwijze voor lecti erant

decumbat[,] summus discebatur[,] qui ad pedes lecti imus, qui inter eos medius[,] atqui si tres convivae in uno lecto, medius dignissimus, proximus honore summus[.] Si quatuor (quod rarius fiebat) maer k en wil der nie meer aen voortschryven. ge kan al gemakkelyk zien dat gy in den donkeren daer de wortel van convivium zoude uittrekken, indien het niet eerder en rape of en bitrape zou gelyken dan ne wortele. Daerby men dikteerd u dat met vele solemneltheid en als gy het ongeluk hebt van 'ne kee niet te schryven[,] ge kryht den donder op uw hoofd en het hagelt en weêrelicht[.] t is schrikkelyk, zegt gy zeker maer t is toch alzoo, ik ben zoodanig ingenomen van die filologie en al die ander conten, (hetgene dat buiten de klasse gebeurd daer gelaten) dat ik noch dit nog dat meer en kan

[p4]

studeeren, myn herd is opgeëten van verdriet gelyk iets dat doorknagt is van 'ne gedeurige kanker[.] als het niet en betert met de vacance en met de zomer ik droeg op lyk 'nen afgekaptent tak. maer laet ons dat daer laten en schryven dat er toch niet aen helpen. achter het onweder zal de zonne weêr ten daege ryzen. en de hoop is toch 'ne grooten troost voor de lydende mensch.

Gy hebt de eerbewyzingen van al uwe goede vrienden het is my niet noodig ze te noemen[.] myn papier zoude hunne namen niet kunnen bevatten. Dobbelaere verzoekt my U te willen vragen of gy zynen Engelsch. brief ontvangen hebt[:]¹² hy is door de handen van

gepasseerd. hy had hem in t Engelsch geschreven om dat Jan hem niet zoude verstaen hebben.

.....

12 [Brief van Hendrik Dobbelaere aan Guido Gezelle van 14/03/1861](#)

Onzen Eerweerden professor, M. Huys, is uitgeput van krachten. sedert zaterdag heeft hy geen lesse meer gegeven. in plaetse van lesse hebben wy studie of compositie. gy kunt gemakkelyk dinken hoe wy er allen droevig over zyn, want het is voor ons geen professor, maer eerder eenen vriend[,] eenen Engel zou ik zeggen. Ik gelove dat het ongeluk voor ons geboren is want hy is meer weerd dan de reste van t Kollegie en moet hy gaen ziek worden[,] wy zyn der wel meê.

Myne groetenissen aen Bonte, Hugo, tjeppen, en alle myne goede vrienden van het een en het ander seminarie.

Uwe onderdanige en toegenegene Vriend,

Victor Van Coillie

Wij hebben hier vernomen dat men gaet het Engelsch Collegie afschaffen?

Rousselaere St. Josephs dag A.D. 1861.¹³

Jan Verpoort is lid geworden van het letterkundig genootschap van het Klein Seminarie van Rousselaer.

.....

13 19 maart 1861

Briefbeschrijving

Verzender	Van Coillie, Victor
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	19/03/1861
Verzendingsplaats	Roeselare (Roeselare)
Annotatie	Briefversie van datering: St. Joseps dag A. D. 1861 ; adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Annotatie	Briefversie van datering: St. Joseps dag A. D. 1861 ; adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	dubbel vel, 214x137 groen papiersoort: 4 zijden beschreven, inkt
Staat	volledig
Toevoegingen	op zijde 1 links in de bovenrand: Aan G. Gezelle; idem midden: 19/3 1861 (inkt, beide hand P.A.); idem rechts: 19en Maart 1861 (potlood)

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	4183
Bibliotheekrecord	https://brugge.bibliotheek.be/detail/?itemid=library/v/obbrugge/gezelle10495

Inhoud

Incipit	Ter gelentheid van het plichtig concert dat
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands; Latijn

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	19/03/1861, Roeselare, Victor Van Coillie aan [Guido Gezelle]
Editeur	Paul Thoen; Universiteit Antwerpen
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2023
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.

Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
